

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

«EDINOST» z letnim izdatkom na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vsako leto 7 gl. 50 kr. za polno leto 3 gl. 50 kr., za četrt leta 1 gl. 75 kr. — Sama prijava 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri oporabištvi in v trankah v Trstu po 5 kr., v Gorli in v Ajdovščini po 4 kr. — Naročila, reklamacije in inserate prejema Oporabištvo, via Terrento, «Nova tiskarna».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Terrento» «Nuova Tipografia» vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

O otroških vrtih.

(Konec.)

Z snovanjem otroških vrtov torej bi se jako vzbujala narodna zavest, ker vcepila bi se otrokom v srce ljubezen do lastnega milega jezika tako, da bi se ga v poznejši dobi ne sramovali, kakor se sedaj čestokrat žalibog godi ljudstvu, osobito pa pri prostejšem; pomaglo bi se javnej pravosti, ker ne videlo bi se več po cestah toliko zgubljenih otrok, ki se liki zgubljene ovčice okolo klate, vsake hudobnosti oprijemajo ter večkrat končajo svoje življenje v kakej ječi. Ako bi se povsodi ustanavljalo obilo otroških vrtov, izgojilo bi se obilo pridnih delalcev, ki bi se v poznejšem življenju z veseljem dela poprijeli ter v njem vstrajali.

Otroški vrtovi vzbujajo v nežnih srcih tudi ljubezen do narave, te toliko zanemarjene matere; radi tega se imenujejo vrtovi; v njih otroci opazuje drevesca, gledajo, kako se obdelujejo in rasto ter sad prinašajo.

Načelo Fröbelovo pri osnovanju otroških vrtov je bilo: »Alles Innere muss veräusserlicht, alles Aeussere verinnerlicht werden« — vsako notranje čutilo mora se tudi zunajnimi znamenji izraziti, in vsaka zunanja stvar čutiti. V besedi »otroški vrtovi« ne tiči le pomen vrta, temveč z opazovanjem rastočih dreves naj bi se otrok spominal, da tudi on je enako drevesce, ki bode kdaj postalo veliko ter moralo donášati sadu.

Sprevidel je Fröbel, da se današnji svet le malo, in še to napačno, peča z naravo ter iz tega razloga hotel, da se v otroških, po njem osnovanih vrtih, otrokom vcepi ljubezen do proučevanja in poznavanja narave, ki je dandanes tako zanemarjeno, da se, kakor pravi nek berlinski statistik, v Berlinu nahajajo celo take

osobe, ki še nikoli niso videle gozda, čede ovac itd., kar najde svoje popolnjenje v šolskih vrtovih, kder se odrasli otrok navadi obdelovati polja. Radi tega je tudi vsega priporočila vredno, da se povsod po vaških šolah uči tudi kmetijstvo ter je z šolo združen tudi šolski vrt; menja se zaporedoma podučevanje v šolskih sobah in na vrtu.

Na tak način, privadivši in seznanivši ga z naravo, privede se otrok, kakor je uže Rousseau (ali v vse drugačnem pomenu) rekel, k naravi nazaj; da more lažje spoznavati iz narave, tega velikanskega božjega stvarca, Boga samega. Otroški vrtovi vplivajo z svojo osnovo zelo tudi na religiozne čute otrokove, kar hočemo v naslednjem povedati.

Velike važnosti so tudi otroški vrtovi radi tega, ker vode otroka k spoznavanju Boga. Stvarnika spoznavati, to učiti je sicer naloga roditeljev in vzlasti matere. Materina naloga je, otroka govoriti navaditi in podučevati ga v prvih verskih resnicah. Ali na družino ni možno vplivati neposredno, ampak le posredno. Mnogo je starišev, posebno pa v premožnejših hišah, kojim je vera zadnja skrb — njih otroci se uče še le, ko jamejo v šolo hoditi, kaj je Bog. Tedaj je pa uže prekasno. Oni vtiski, ki jih otrok v prvih letih zadobi, ti so najglobljejši in najtrajnejši; z učenjem katekizma na pamet v šolah si otrok le um bistri — ostane mu pa le malo v glavi: otrok se mora sam prepričati in sam priti do spoznanja verskih resnic in le tedaj postane v poznejši dobi dober in kreposten mož.

Te verske srčne čute vzbujati morejo otroški vrtovi. Ako mu teh blagih čutov v srce ne vcepi skrbna mati, naloga je to skrbne učiteljice.

Dobra vzgojevalka v otroških

vrtovih odgovarja mu na vsa zvedava prašanja ter ga na tak način lahko dosti nauči, uri mu um. Ako n. pr. otrok pije svojo skledico mleka, praša: Od kod to mleko? Iz tega pride na kravo, da krava je travo, da trava rase: »Kdo daje rast travi?« Odgovorise mu, da jo je ljubi Bog ustvaril in daje rast vsem stvarjem. Na tak način pride do spoznanja Boga naravnim potem sicer, a vendar mu ostane trdna vera; in prav tak otrok v poznejših letih z svojo filozofijo zaveže jezik najzagrizlejšemu brezvercu, ki trdi, da narava se ravna po določenih zakonih, a ne vè, kdo je naredil in določil te zakone, kajti zakoni, sami niso sposobni vladanju, ampak živče stvari se lahko po zakonih vrejajo in ravnaajo. Fröbel, osnovatelj plodonosnih otroških vrtov, bil je sicer sam protestant, sin nekega pastora v Oberweissbachu na Nemškem ter kot tak moral bi biti bolj prijazen teoriji, ki hoče, da narava se vedno ravna po nekakih zakonih, ne da bi se vedelo, od kod ti zakoni; in vendar njegovi vrtovi so tudi oživljanju verskega čuta tako koristni! Iz tega se spozna, da pri premetovanju kake stvari ni vedno gledati na osebo, ki jo osnuje, ampak na korist in dobroto, katero osnova daje.

Otroški vrtovi, osnovani po Fröbelovih mislih, pokazali so se istinito za človeštvo koristni; oni v istini male otročiče odgojujejo v pravostne in krepostne, za poznejšo šolo dobro godne; pomagajo oživljati in krepijo religiozni duh; ako so v katoliškem duhu osnovane, pospešujejo versko katoliško prepričanje itd. Radi tega priporočamo še enkrat sedaj o priliki ustanovitve enega takih vrtov tukaj v mestu, da se rodoljubi in sploh vsi oni, kojim je za čednost in pravost mari, po-

brignejo, da več kot mogoče udov pridobe hvalevrednej podružnici sv. Cirila in Metoda, koje naloga naj bode sedaj v prvi vrsti ustanovljanje enakih vrtov. Vzlasti pa se obračamo do čč. naše duhovščine, da tudi ona z lece z besedo in dejanjem podpira in priporoča to društvo v svesti si, da podpira koristno, plodonosno, vero razširjajočo in podkrepljajočo stvar.

Levin.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je 6. t. m. prišel v Galicijo; v Grodku so ga dostojanstveniki in prebivalci slovesno sprejeli, na kolodvoru sta ga pozdravila deželni namestnik, vojvoda vrttembergski in duhovščina. Cesar je večer ob nagovoril ter se v kočiji odpeljal v Lubien. Tu ga je sprejela deputacija plemstva, katerej je izrekel, da je vesel prišel v Galicijo, kder nahaja toliko udanih src, da pa mu je žal, da se ne more dalj časa v deželi muditi. Levovskemu županu je cesar rekel, da prihodnje leto obišče Galicijo prestolnik, ker želi deželo natanko poznati. Poljski časniki cesarja navdušeno pozdravljajo.

Prince Alfred Liechtenstein se je odpovedal deželnemu in državnemu poslanstvu.

Ogerske vladajo državne železnice veliko preglavico. Znano je, kako je svet osupol, ko je ogerska vlada v letošnjem zasedanju državnega zbora zahtevala mnogo milijonov dodatnega kredita, ki je bil potreben zaradi tega, ker so ogerske državne železnice nelzrečno veliko zgubo. Takrat je vse padlo na generalnega vodjo ogerskih državnih železnic Tolnaja, češ, da je slaba uprava kriva toliceja primanjkljaja. Vsled tega je Tolnaja moral odstopiti, a s tem se stvar nič ni zboljšala, primanjkljaj je temu nasproti v zadnjem času še večji. Ogerska vlada temu zlu

PODLISTEK.

Pogled na Notranjsko.

Spisal J. Volkov.

(Dalje.)

Notranjsko obseza vse postojnsko in logaško okrajno glavarstvo; nekoliko tudi glavarstvo ljubljanske okolice. Vseh prebivalcev je poleg štetve l. 1886 — 117.568; in sicer: V vaseh na Notranjskej strani spadajočih k ljubljanskemu dekanatu okoli 5600; Vrhnik, 4876; Polhov gradec, 3183; Preserje 1746; Horjul 1506; Logatec 2924; Borovnica 2472; Rovte 1987; Šent-Jošt 1087; Hotečarska 1022; Rakitna 673; Črni Vrh 880; Zaplana 463; Podlipa 470; Bavke 342; Idrija 4200; Žiri 3500; Idrija (pri Fari) 2565; Vojsko 940; Godovič 507; Ledine 690; Zavrč 668; Vrh 612; Sv. Magdalena 480; Črni Vrh nad Idrijo 2355; Cerknica 4282; Stari Trg 5016; Bloke 3056; Planina 2251; Studeno 1264; Sv. Vid nad Cerknico 1525; Grahovo 1279; Unec 1205; Sv. Trojica 927; Babino Polje 545; Begunje 1321; Postojna 2918; Hrenovica 4184; Senožde 2114; Slavina 1657; Vreme 1820; Šempeter 1440; Trnje 1143; Ubelsko 602 (župn. Hrenovica); Matenja Vas 629; Razdrto (župn. Hrenovica) 401; Orehek (župn. Hrenovica) 540; Trnovo 6200; Kosača 3260; Knežak 2471; Prem 1642; Zagorje 1616; Nidanja Selo 1190; Harije 755; Suhorje 762; Postenje 583; Vipava

1595; Šent-Vid pri Vipavi 2175; Šturija 1349; Goče 1067; Podvelb 1080; Badanje 1106; Vrhpolje 970; Podkraj 895; Planina 715; Vrabče 803; Slap 594; Ustja 451 in Rzel 347. Po narodnosti so vsi Slovenci, po veri pa katoličanje. Uže čez kakih 50 let utegne jedno ali drugo tu omenjenih števil marsikojega opazovalca zanimivati. Notranjsko ima le dve mesti: Idrijo in Lož.

V Idriji je najbolj sloveča rudarija živca srebra.

V Idriji smo nū, doma!
Zemlji vrtamo do dna;
Kar v globini se blišči,
Celo žlahto preživi.
To velja, — to se zna!
V Idriji smo nū, doma!

Šetamo po jami se,
V lučicah razsvetljene;
Mehko srebro kopljemo,
Se lepo pozdravljamo.
Kar nas je, — smo ljudje!
Šetamo po jami se.

Ko spod zemlje pridemo,
Srčno se oddahnemo;
Tu okrog je svet strman,
Zelen travnik, gozd teman.
Srečni smo, — mislimo!
Ko spod zemlje pridemo.

Vince žejo nam gasi,
Cesar sam ga preskrbi;
Vsaki mesec ženjamo,

Žlikrove obrajtamo.
To sladi, — našo kri!
Vince žejo nam gasi.

Godci glasni so nam všeč,
Oh, to je prijetna reč!
Pevci primejo v srce:
Kadar mlo zašume.
Govoreč, — se smeječ!
Godci glasni so nam všeč.

Živo, belo je srebro,
Modro krija nas nebo;
Pa ručeče kakor kri
Se v cinobru snov žari,
Prav lepo, — je tako!
Boja so slovanske to.

Človek naš v nebesa gre,
Ker ga v pekel ne puste:
Kladvo ima kot kovač,
Kožo 'z usnja vrhu blač;
To srce, — dobro je!
Človek naš v nebesa gre.

Bog pod zemljo nas varuj!
Zvunaj zvesto pogostuj!
Zdrav, vesel naj vsak živi!
Kodar hodi, ali spi.
Bog nas čuj! pomiluj!
Vse nesreče obvaruj!

V vsej Evropi ni tako imenitnega rudnika živemu srebru kakor v Idriji.
Iv. Lapajne, koji je bolj obširno pisal o tem znamenitem rudarskem mestu, pravi, da se je v starem in srednem veku prav

malo ali celo nič vedelo od tega kraja in njegove okolice. Rimljani gotovo niso imeli tukaj nobene naselbine, kakor drugod na Kranjskem. V srednjem veku je spadal idrijski okraj pod furlansko provincijo, torej pod deželno in duhovsko oblast oglejskih patrijarhov. Ksneje pa do l. 1500 po Kr. so pa goriški grofje gospodovali tudi nad Idrijskim krajem, in v tem letu za časa Maksimilijana I. prišla je Idrija z okrajem vred pod nemško-avstrijsko vlado. Sedež c. kr. okrožne gosposke za Idrijo pa je bil še veliko let v Tolminu na Goriškem, in Št. Vid v cerkniškem okraju je bila edina fara za idrijski okraj še v 16. stoletju.

Ko se je bilo živo srebro v sedanjem rudniku našlo — to je bilo l. 1497 — bila je idrijska dolina še divja grapa, gosto obrastena z visokimi jelkami in košatimi bukvami, med katerimi so se divje živali, srne in jeleni, še brezskrbno pasle in pilbistro in hladno Idrijo ter njen dotok Nikovo, kateri vodi še zdaj tiho in mirno po obeh idrijskih dolinah šumljate.

Škafar, ki je v tej pustej dolini prebival, imel je svojo kočjo na severnej strani, tamke, kjer je dan danes podružnica, cerkev sv. Trojice. Neki večer je postavil škaf, ki je puščal, pod studenec zraven svoje lesene hiše, da bi se po noči zamočil; kajti namenil se je bil drugo jutro na semenj v Škofjo Loko. Zjutraj gre po škaf, hoče vodo izliti iz njega, pa še škafa premakniti ne more. Izpluska tedaj vodo le z vrha; na dnu škafa pa

nema nobene pomoči ker povišanje voz-
nine bi promet pomanjšalo in trgovini in
obrti škodovalo. Mnogo milijonov leto za
letom pa ogerska država tudi ne more
dokladati, ker bi morala davke tako zvi-
šati, da ljudstvo bremen ne moglo nositi.
Da se vlada otme iz te stiske, namerjava
dati železnice v zakup, in tako pridejo
ogerske državne železnice skoraj gotovo v
roke Rothschildu, ki bo uže znal skrbeti,
da mu bodo kaj nesle.

Vnanje dežele.

Bolgarsko prašanje je in ostane še
dalj časa na političnem površju. O tem
imamo od zadnjic te le važnije vesti: Iz
Sredca, 6. septembra: Včeraj je bil pod
kneževim načelnštvom zbor vseh strank,
ki so se posvetovale o sedanjem položju.
Izvolili so se v posebno komisijo Stam-
bulov, Radoslav, Karavelov, Gešev in
Stojlov, ki stopijo v dogovor z Rusijo in
družimi velevalisti glede rešitve sedanje
krize. — Bogdanov in novoimenovani ru-
ski konzul Negljudev sta ustno knezu
naznanila ruski odgovor, kateri sta prejela
iz Peterburga. Ona sta knezu rekla, da
Rusija ne namerjava vtikati se v notranje
bolgarske zadeve, da o zasedenji Bolgarije
ni govora, in da se na poslatev komisarja
dote ne bo mislilo, dokler bo knez v Bol-
gariji, in ako bi pozneje kazala potreba,
poslati komisarja, on ne bode imel naloge,
vtikati se v vladne ali upravne zadeve,
ampak skušal bode, Bolgariji z svetom na
roko hoditi in razne stranke Bolgariji v
blagost združiti. Kako je izjavo sprejelo
ljudstvo in častniki, to še ni znano; pri-
čakuje se pa, da se razburjenje pri ča-
stnikih poleže. — A »Agence Havas« se
6. t. m. poroča, da je danes zjutraj šel
knez v tabor blizu Sredca ter vojakom
zjavil, da je njegovo odpotovanje potrebno,
da se prihodnjost Bolgarije zavaruje. Ka-
pitana Popov in Vulčev sta izjavila, da
bi Bolgarija brez kneza Aleksandra pro-
pala. — »Nordd. Allg. Ztg.«, ki je Bismar-
kov organ, prekljuje razne vesti. Nasproti
»Standardu« trdi, da ni res, da so se ve-
levlasti pred nekaterimi tedni dogovarjale,
kako se ima na Bolgarskem izvršiti pre-
kucija, tudi v Gostinji in Frančiskovih
Lazih se ni govorilo o nastotniku kneza
Aleksandra. Tudi je malo verjetno, da je
bolgarski knez častnikom rekel, da bo on
prvi, ki bo kakor prostovoljec zahteval
vstop v bolgarsko vojsko v vojni za pri-
dobitev Macedonije, ker tak javen poziv
na vstajo in odtrganje turške dežele ne
bi se ujel s razmerami, v katerih je bil
knez doslej s turško vlado in Avstrijo.

Iz Sredca 7. septembra: Ker je kne-
žev odstop nepreklicljiv, prizadevajo se
merodajne osebe za izpolnitev gotovih
želj. Carjev odgovor na knežev poslanico,
v kateri je poročil svoj odstop, pomiril je
prebivalstvo, posebno častnike je pomiril
knežev govor, v katerem je izrekel svoje
prepričanje, da je njihova neodvisnost za-

najde belo, lesketajočo se in težko teko-
čino. Ker te nove snovi ni poznal, vzel
jo je za sabo v Loko, pokazal jo tu trgovcu,
kateremu je je tudi nekoliko prodal, a
kraj, kjer jo je najdel, ni mu povedal.

Na poti proti domu pa je baje vse
razodel Koroškemu vozniku Kacijanu An-
derlajnu, čegar pravo ime je bilo Perger.
Za neko darilo je odstopil škafar Perger-ju
vse pravice do novega rudnika. Ta si je
izbral več delavcev, ki so začeli živo sre-
no iskati. Kopali so najprvo pod hribom
sv. Antona. Njihovo delo se je pa začet-
koma slabo izplačevalo. Zavoljo tega pa
je bil ta prvi podvzetnik idrijskega rud-
nika uže čez nekaj let primoran delo pre-
pustiti drugemu rudarskemu društvu, ka-
teremu je bil na čelu Valentin Kutter. Ta
je začel bolj na globoko kopati, šahte ali
jaške delati, med tem ko so prej vodo
ravne jame delali. Ali tudi ta družba se
je šuri leta skorej brezuspšno trudila in
začetkoma tako malo dobička imela, da
ni mogla redno rudarjev plačevati. V sled
teh nezdah se je bilo bati neprijetnih ne-
mrov od strani delavcev. Še le v dan
sv. Ahacija, 22. junija leta 1508 doleti jih
rudarska sreča. Kopali so v globočino in
prišli do bogate rudniške zaloge.

Od 1. 1508 naprej se je rudnik kmalu
povzdigol.

»Šahti« so v jamo od površine navpik
skopani bodniki, skozi te se v posebnih
keblih ali posodah spravlja ruda iz jam
Tach »šahov« je pet; najbližnji je 244
metrov globok. »Šaht« pod sv. Antonom
je globok 276 metrov.

(Dalje prih.)

varovana. Knez je opazil, da se bo poz-
neje videlo, ali je kneževa oseba, ali nje-
govo delovanje zavira dobrim razmeram
z Rusijo, ako bi hotela Rusija tirati po-
željivo politiko v Bolgariji. Car je trd mož,
ali poštenjak ter bode mož beseda. —
Zvečer je bil zbor merodajnih oseb, mej
katerimi je bil tudi Zankov, posvetovali
so se zastran postavljenja vlade i novega
ministerstva. Veliko narodno sobranje za
volitev novega kneza se ne snide pred
dvema mesecema. — Iz Londona 7. sep-
tembra: »Pall-Mall-Gazette« govori o od-
stopu bolgarskega kneza Rusiji ugodno
in meni, da odstop bolj govori za zase-
denje Bolgarije, nego nezasedenje. Članek
primerja ruske razmere do Bolgarije z
angleškimi na Nilu in pravi, da Rusija
prav tako ne more trpeti njej sovražnega
bolgarskega kralja, kakor bi Angleška
ne trpela njej sovražnega namestnega
kralja v Egiptu. O postopanju Bis-
marka pravi ta časnik: Bismark prav-
dobro ve, kako mu je postopati, on
jasno vidi, da je prava politika Nemčije
ta, da je v prijateljskih razmerah z so-
sednimi državami. Prav želeli bi bilo, da
bi se angleški državniki glede Angleške
držali tudi tako zdrave politike. — »Mor-
ning Post« pa Rusiji hudo »preti« in pravi,
da Angleška k malu najde priliko, da
prepriča rusko diplomacijo, da je peters-
burška vlada naredila račun brez krčmarja,
če misli, da Angleškej ni nič na tem le-
žeče, ali ostane Bolgarija neodvisna, ali
pa ima biti most za rusko vojsko v Ca-
rigrad. Bolgarije usoda ne zadeva Angle-
ške, ampak zadeva jo zmaga ruske po-
litike na Balkanu, ker je Angleška mu-
hamedanska in evropska velevalst. Izro-
čilne politike glede Turčije se Angleška
ne odpove; ako se Angleškej svojej veljavi
v Evropi in vshodu noče odpovedati, mora
biti pripravljena za žrtve. Petersburgska
vlada naj ne dela prenaplo sklepov, ki
niso v soglasji z izročilno britansko poli-
tiko in interesom izobraženega sveta. —
Iz Berlina, 7. septembra: »Nordd. Allg.
Ztg.« govori zoper angleške časnike ter
pravi, da je politika nemške vlade na
pravem potu; to prepričanje ima tudi
nemški narod; nemških interesov se
bolgarske dogodbe nič ne dotikajo. Nas
nič ne skrbi, da sede Bismark, kakor
»Standard« pravi, mej dva stola; mi smo
celo uverjeni, da si je za svojo politiko
izvolil trdno podlogo treh stolov.

Iz Sredca, 7. septembra: Pri včeraj-
šnjem posvetovanju ministrov i načelnikov
raznih strank, izrekla se je soglasna me-
nitev, da je potreben pismen odgovor Ru-
sije glede nje bolgarske politike. Ruski
konzul je zagotovil, da izroči prepis njemu
došle poslanice. Zbrani so se zavezali vladi in
ministerstvu, za katerega sestavo so kneza
prosili, zvesti ostati. Vlada se je sestavila
iz Stambulova, Mutkurova in Karavelova;
ministerstvo je tako le sestavljeno: Ra-
doslavov, načelnik; Stojlov, pravosodje;
Načevič, zunanje zadeve; Gešev, finance;
Ivančev, poduk; Nikolajev, vojna. — Knez
je dopoldne sprejel novo vlado, kakor
tudi zastopnike velevalisti ter odpotuje po-
poludne, spremljan od vladinega sveta,
več ministrov in častnikov, v Lompalanko,
kder skoraj gotovo izda proglas. — Iz
Londona, 7. septembra: V spodnji zbor-
nici je Fergusson na neko interpelacijo
izjavil, da vladi nič ni znano, da bi se
bile dogovorile vlade treh cesarstev, južno-
vshodno Evropo razdeliti. — Iz Aten se
7. t. m. poroča, da so bolgarskega kneza
besede, v katerih je omenil Macedonije,
grško prebivalstvo in vlado razburile.
Grška bi dogodkov v Macedoniji ne gle-
dala hladnokrvno.

Poročila od 8. septembra iz Bolgarije:
Knez je včeraj sprejel poslance zunanjih
držav ter se jim zahvalil za podporo z
njihovimi nasveti. Pri sprejemu je rekel
knez Aleksander, da je glavni vzrok nje-
govega odstopa carigradski zapisnik, ker je ta
njegovim sovražnikom dal orožje v roke, da
so ga smatrali le za ruskega uradnika. Knez
je dalje izrekel željo in upanje, da dežela
dobi deželi tako udanega nastopnika, ka-
kor je bil on. — Knez je izdal proglas, v
katerem pravi, da se v blagost domovine
odpoveduje bolgarskemu prestolu, ker se
je prepiral o žalostnej reanici, da njegov
odstop olajša ponovitev dobrih razmer Bol-
garije z ruskimi osvoboditelji, in ker je ruska

vlada zagotovila, da se neodvisnosti, svobode
in državnih pravic ne dotakne. Za bol-
garsko domovino pa je pripravljen za vsako
žrtv, tudi ako bi večja bila od zgube
življenja. Knez se zahvaljuje ljudstvu za
udanost v srečnih in žalostnih dneh ter
prosi božje varstvo na deželo in ljudstvu
ukazuje, naj bode pokorno vladnim na-
redbam. — Knez je ob štirih popoldne z
vladinimi udi in ministri v pričo mnogega
pozdravljajočega ljudstva odpotoval v Lom-
Palanko, kamor danes (v sredo) popolu-
dne dospe. Posadka je delala spalir; ča-
stniki so bili zbrani v palači. Pričujoči so
bili tudi konzuli tujih držav, mej njimi
tudi ruski. Knez je pozdravil častnike,
kateri so pozdrav molče sprejeli, potem je
z Stambulovim sedel v voz ter se v vozu
stoj opedeljal mej pozdravljanjem ljudstva.
— Poročila od 8. septembra iz Londona:
»Standard«, ki bi v svojem srdu vso Ru-
sijo vtopil v žlici vode in ruskega carja
vrget v deveti pekel (če ima toliko pre-
delov), hudo ropota in pravi, da ima vsaka
velevlast, katera je zoper to, da Rusija
pridobi Carigrad, to nalogo, da se knez
Aleksander zopet posadi na bolgarski pre-
stol. Dalje pravi ta časnik: Če tudi se di-
plomatične pravde zelo ulečejo, vendar
naj bo knez Aleksander gotov, da v boju
ni osamljen in da bode zopet delil usodo
svojega naroda, ako bode le hotel. — To
so zelo mogočne besede, a svet nema več
vere na mogočne besede angleške vlade,
še manj pa angleških časnikov. Angleži
prete povsod, ker se jim zgodi kaj nepo-
voljnega, ali sami brez tuje pomoči se
krepkim državam v zadnjih časih še ni-
koli niso ustavili, najbrže, ker čutijo svojo
slabost; če je treba kako mirno, cvetoče
trgovinsko mesto, ki jim v trgovini tek-
muje, prav po barbarsko bombardirati, o
tam so uže na mestu ti civilizatorni ja-
ničarji najnovejšega veka! »Standard«,
»Morning Post« in čeda družin angleških
časnikov, ki žive od krvi družih narodov,
naj bi se malo bolj ponižali, saj se jim,
ako imamo bistre oči, vendar mora doz-
devati, da se bliža konec angleškej odtitji,
katera je izsesala polu sveta in milijone
metala v žepe angleških lordov. Angleži,
kateri imajo zdrave oči, zdravo pamet i le
malo poštenja, uže danes vidijo božjo
šibo, ki jih zarad nekerščanskega postop-
panja, zaradi lakomnosti, neusmiljenosti do
bližnjega, zaradi roparstva po svetu, brez
usmiljenja v kratkem času tako pretepe,
da nikoli več ne vstanejo; in ta božja šiba
je Rusija, tista barbarska Rusija, katera
širi mir in red, blagostanje in omiko mej
podvrženimi narodi. Ali pustimo to in vr-
nimo se zopet k bolgarskemu knezu, ka-
teri nikoli več ne bo videl bolgarskega
prestola. Mi smo prepričani, da se bolgar-
ski knez prav nič ne zanaša na angleško
pomoč; res je, da je bil orodje angleškej
vladi zoper Rusijo, to je sploh znano;
zdaj pa ga je angleška vlada popolnem
zapustila, še besede ni imela zanj, ko so
mu druge vlade odrekale pomoč, pustila ga
je popolnem na cedilu; o tem se je gotovo
najbolj prepričal bolgarski knez sam, in
zato je prav njegovo srce morala še veliko
bolj oženoti Angleška, nego Rusija. To
sklepamo tudi iz zadnjega vedenja bol-
garskega kneza, ker v vseh govorih ni
omenil angleškega imena ter nič se ni
pečal z angleškim konzulom. Le bedak bi
se še zanašal na Angleško; ona obeča
pomoč vsacemu, ali nikoli še ni poma-
gala, če ni imela vsaj petsto procentov
dobička. Prav pravi »Triester Zeitung« —
če so to njene besede: Kdor se na An-
gleško zanaša, ta je izgubljen. — Angleži
se tolažijo tudi uže s tem, da se oni ne
zanimajo več za Carigrad, kakor so se za
časa Palmerstona in Beaconsfielda, ker je
Angleška dobila s kanadsko železnico novo
krajšo pot v Indijo. — Angleški listi je
grozdje kislo, ker ne more do njega. An-
gleška se morebiti z Rusijo še v vojno
ne spusti, ako bi se ta polastila Carigrada,
pri tej priliki pa bi si prilastila Egipt, ako
bi spoznala, da bi Egipt več nesel, nego
troškov, povzročeval; to je prava angleška
politika in tej odkritosrčnej besedi se mo-
ramo pokloniti. Da so se pa angleški ča-
sniki tako strašno ponižali, da celo tedaj,
ako bi Rusija vzela Carigrad, ne napo-
vedo vojne, to je silno osupljivo in
Angležem odvrne tisto veliko množico
čestilcev, ki so zaljubljeni v angleško

moč, vedno trdili, da je angleška najmo-
gočnša i tudi najboljša država na svetu.
Tem malovednim, sploh pa jako vplivnim
ljudem se zdaj morajo tudi oči odpreti,
da so se o angleškej moči jako motili. S
tem priznanjem pa se je Angleškej od-
kretnola ena najmočnejših vej. — Angle-
ška je na robu propada, danes in jutri ne
telebi še vanj, a zgodi se polagoma, nje
naselbine začno odpadati, kakor je od-
padla Amerika; in kadar jo pritise v
Indiji Rusija, potem bode konec vse nje
oblasti i nje bogastvo zgine kakor kafra
ker bilo je krivično nakupljeno.

Iz Lom-Palanke, 8. septembra. Knez
je tu sem dospel, sprejela sta ga prefekt
in vojaški poveljnik z eno kompanijo vi-
dinskega polka in vojaško muziko. Tu je
knez govoril zadnje besede vojakom ter
se jim zahvalil za ljubezen in udanost,
rekel je, če tudi odpotuje, ostane vendar
vedno Bolgar; on bode, če pride potreba,
vedno, kakor vsak Bolgar, na mestu, da
brani domovino. Potem se je vkrcal na
avstrijsk parnik ter dospel ob 4¹/₂ popoldne
Vidin. — Iz Bukreša, 9. septembra: Knez
Aleksander se je zahvalil za navdušeni
sprejem v Vidinu in rekel: Taki dokazi
zvestobe so meni v veliko tolažbo; Rusija
me je žrtovala, misleč, da sem jaz vzrok ne-
ugodnih razmer Bolgarije z Rusijo; pride
pa čas, ko spozna, da se je motila in mo-
rebiti ga pozneje zopet pokliče na bol-
garski prestol. Ako bo domovina v ne-
varnosti, bode on kakor zasebnik pri-
čujoč. Knez je ob 1¹/₂ zjutraj prišel v
Turn-Severin, od kodar se je skoz Bu-
dimpešto in Dunaj odpeljal v Darmstad.
V Peštu so ga sprejeli študenti s prapo-
rom, grof Evgen Zichy ga je pozdravil,
knez se mu je zahvalil; tudi na Dunaji
se je pri njegovem dohodu zbrala velika
množica ter mu nazdravljala, predno se
je dalje odpeljal. — Tako se je končalo
drugo dejanje bolgarske drame; zdaj se
prične tretje, ki bo daljše trajalo, — iz-
vrši pa se skoraj gotovo Rusiji po volji.
— Iz Peterburga, 9. septembra: »Journal
de St. Petersbourg«, meni, da so z odpo-
vanjem kneza glavne težave premagane.
Zdaj pred vsem potrebuje Bolgarija no-
tranjega in zunanjega miru. Rusija ne
misli kratiti ugodnosti, katero je Bol-
gariji dritojevala. — Iz Londona, 9. sep-
tembra: »Morning Post« zopet zahteva,
naj Angleška v vshodnji politiki krepko
na noge stopi ter naglaša, da je treba In-
dijo varovati na Balkanu i na črnem
morju. »Times« se boje, da Rusija, ako
sobranje zopet izvoli dosedanjega kneza,
ne bo držala besede, ampak da zasede
Bolgarijo.

Ruski car je 7. t. m. odpotoval k ve-
likim vojaškim vajam v Brest-Litovski.
Nemški princ Viljem je odpotoval 9. t. m.
tudi tja, da ruskega carja v imenu nem-
škega cesarja pozdravi.

Nemški državni zbor je sklican na 16.
dan septembra.

Iz Bombaja se poroča v »Reuters Bu-
reau«, da se v severno-zahodnji Indiji raz-
naša proglas, v katerem se domače ljud-
stvo pozivlja, naj otrese angleški jarem,
ker se je Maharadžah Dhuli Sing zvezal
z Rusi, ki so na potu v Indijo. Poslednje
danes še ni resnično, a pride čas, ko bode
ruska vojska drla v Indijo, in takrat gorje
Angležem!

Na Birmanskem se Angležem če dalje
slabše godi. Vataja se širi in Angleži ne
morejo upora potlačiti, ker se jim upor-
niki nikder očito nasproti ne postavijo,
ampak raztreseni v gozdih in močvirjih, na-
padajo jih od strani in od zadaj ter jih
tako silno gonobijo. Vse to jemlje pogum
vojakom, posebno častnikom, ki se vojni
odtežajo. Poleg vsega tega pa še kolera
razsaja mej angleško vojsko.

Iz Madagasharja in tudi iz Tonkina
dohajajo neugodne vesti. Rod Hovas noče
nič vedeti Francozih; francoski poslanec
je zapustil glavno mesto, ker se ni čutil
varnega ter prišel v prištanišče Tamatave;
francoske vojske gonobi mrzlica; treba bo
pomoči. — Iz Tonkina pa so prišla pisma
misijonarjev, da so tam zopet 50 kristi-
janov pomorili, cerkve in šole požgali in
polja kristijanov opustošili.

DOPISI.

Trst, 10. septembra. (Kolera, korajža, tržaški župan — Tržaški listi — «Piccolo» — Tržaška milosrčnost.) Naš tržaški župan je postal jako priden in korajžen; v četrtki je zopet obiskoval kolerozne, bil je najprvo v bolnici koleroznih v kamp-nji Zoldan in tam obiskal posamezne bol-nike in jim dajal pogum, potem pa je šel v sv. M. M. zgornjo in zdoljo in tam tudi obiskal nekatere bolne in uboge, ter raz-deil nekoliko denarja. — Vse to je zbudil reški župan, katerega je ošteval «L'Indi-pendente» in mej drugim poprej izjavil, da to ni nobena posebna pogumnost, ako kedo kolerozne obiskuje, ker se kolera ne prime direktno; zdaj pa piše tisti list zopet o pogumu tržaškega župana. — Tudi «Il Mattino» tolče luno, kajti on daje na eno stran po okoličanih, da se nočejo podvrži naredbam zdravnikov, ali še nedavno je sam grajal doktorje in priporočeval do-mača sredstva, mej njimi «kafro», napra-vljeno po načinu Rubini, in uprav tega zdravila se nekateri drže. Če pomaga — pomaga; če ne — pa tudi nič ne škodi. Ali «Il Mattino» bi moral vsaj danes še znati za to, kar je pisal včeraj, in taki listi hočejo še vsiljevati svoje dobre uke vsem drugem. — Kolera pa k ljubim vsem tem preprirom, ki so prav za prav «delana caprina» in označevajo malenkostni duh tržaške žurnalistike, pa lepo napreduje v Trstu in okolici; prav za prav je začela zdaj v takih delih mesta, kjer je dosedaj še niso imeli. Strašna vročina, zatuhli, so-parni zrak, tako je zdaj vreme v Trstu, ki še popolnoma zdravega mori, in uprav ta zrak in pa velika mizerija mej ljud-stvom, ki nema zasluzka, kriva sta, da se bolezen širi. Kričali so te dni lahonski listi nekaj zoper okolico, češ, da so oko-ličani krivi, da kolera ni še nehal; kedo pa je sedaj kriv, da se je začela zopet širiti po mestu? — «Piccolo», ta najhujši moralni strup za tržaško prebivalstvo, pri-nesele je celo vest o duhovni v Katinari, kakor da bi bil on tudi kaj kriv onih stvari, katere so se godile v Lonjeri. Znano pa je, da g. župnik v Katinari do drugega jutra niti ni znal za stvar. Torej le laž in laž; kder je treba kacega du-hovna grediti, ali v ljudstvo vcepiti proti-avstrijsko čut, tam se ta žurnalistika ne meni za vest in resnico. Državni prav-dniki imajo ukaz, da morajo vsak list kon-fiskovati, ako prinese kak škandalozen in-serat. Če smejo to, zakaj ne bi smeli zatreti lista, ki je pravi strup za ljudstvo. Ves «Piccolo» ni drugega, nego najškan-daloznejši in-serat.

Tržaških mizerij je na vse strani — polno in ali ni tudi to mizerija, da tržaški bogatini vseh narodnosti brez razlike kaže svoje dobrotljivo srce na Grškem, v Italiji in magari tudi v Avstraliji, le doma ga nočejo pokazati. Kaj so dali lansko leto za okoličane, kaj letos za ko-lerozne? Ali za ponesrečene v Casamic-ciola in letos za ponesrečene na Grškem, nahajamo Morpurgje in celo Tripkoviće, Skuljeviće, Mimbelli-je in druge tržaško-slovenske, nemške in italijanske milijo-narje po 500 in 200 frankov zaznamovane, tako sicer, da se je za Grško nabralo v par dneh do 14.000 frankov, to je še enkrat toliko, kolikor se je nabralo za okoličane in za mestne nesrečne v par letih. To je ista tržaška ljudskost, ki se kaže na tujem, doma pa se skriva, posebno pa, ako gre za okoličane trpince. Potem pa še zahtevajo, da bi jih okoličan ljubil in varoval vsake nesreče. Oj svet, aveti! kako si hinavski! — Ali vse do časa, vsaka stvar najde plačilo in tudi v Trstu bode baš konservativni element, kateri ne zna koservirati prve cvetice v vencu človeš-kega reda, to je prave morale, o svojem času moral trpeti na posledicah neumnega in brezsvetnega ravnanja.

Sv. Ivan, 8. septembra. [Izv. dopis.] Z slastjo vzame čitatelj, ako mu le čas dovolj, list v roke, ter pazljivo čita, kako in kaj se godi pošumečem svetu; posebno pa bolj natančno opazuje dopise, kateri mu opisujejo stanje svete domovine. Tako z veseljem od pričetka do kraja prečita ves list. Ali zdaj ob času, ko mej nami prebiva azijski gost, še le polovice ne prečita, uže mora ga postaviti na stran, kajti donese mu nepričakovane žalo-stne vesti, šibe božje. Ali nam okoliča-nom ne zadostuje ta britka šiba, ta žalo-stna vest, temveč je še proti nam nesramno bluvanje in navadno klepetanje tržaških spak, italijanskih privladvancev — reči jim moramo italijanske lakote, kajti privl-dravci hodijo prosit kruha — oni pa nam ga iz ust trgajo.

Zamolčati sam hotel, tolažil sem sam sebe, ali v nemirnem spanju sem se pro-budil, ali ne jaz, probudila si me ti, draga «Edinost», ki vedno zavračaš zgornj ome-njeni i vedno donašaš, kako se kratijo nam pravice. Pa pustimo to zadnje, kajti vidno je, da nič ne pomaga in tudi usm-iljenja ni do nas, in tudi ga ne bo, dokler ne bodemo drugače postopali. . . . Pa vsaj v zdravniških stvareh bi morali za-htevati enake pravice. Ali žalibože, tudi tu je zapuščen tržaška okolica.

Gotovo mi bode marsikedo očital, da sem brez premišlj-nja to izrekel, ker vi-deti je veliko razkuževanja in celo vod-njaki se zapirajo, kuer je slaba voda — to je vse prav. Prašam pa jaz, kder se zapre ta voda, zakaj se ne preskrbi druga? — Kam se morejo ženske obrniti, ki so veči-del perice? Ne vrhu Vrdejskem je zaprt vodnjak prav sredi vasi in znoj uboge ženske morajo daleč po vodo hoditi, celo do dalnjih kampanj gospodo prosit; je li to prav? Kaj imajo pričakovati te uboge ženske? Zdravja gotovo ne. Ali tega ne vidi zdravstvena komisija? Ali ne ve, da je prevelik trud nevaren v tej bolezn. Ne vidijo tega tržaške spake «Salobarda» in «L'Indipendente», ki toliko šumičijo oko-ličane, da so babjeverni in da z grda od-ganjajo zdravnike. Zakaj so babjeverni? Morda za to, ker odpirajo vodnjake, ka-tere komisija zapira? Ako ne bi imeli potrebe, ne bi jih odpirali, toraj naj se preskrbi druga voda, potem naj se zapro vodnjaki. Saj po Trstu namesto vodnjakov dajajo vodo z Nabrežine, zakaj pa ne tudi v okolici? Saj plačujemo davke, kakor na velikem trgu; toraj bi morali imeti tudi enako pravico.

Pa kakor vidim, pravico ne bodemo uživali od magistrata, kajti on ima druge muhe po glavi. Za to pa bi morala slavna vlada za nas se potruditi in premisliti, da tudi mi plačujemo davke, ter smo tudi zvesti Avstriji.

To je res žalostno, davke plačevati in ne vedeti kaj. Morda plačujemo zato, da nam magistrat postavlja po svoji želji kapovilo in zdravnika? Mogoče. Ker ti ko nam trn v peti. Od kapovile nemamo dru-zega povedati, nego da se piše Podkovani hrib. Zdravnika pa imamo prav «Per di-spetto S. Giovanni», kajti več «dispetto» ne more biti za Svetolavčane, kakor imeti žida (juda) za zdravnika.

Je li to prav, da se postavlja zdrav-nik žid mej katoliške okoličane? Hočejo, da bi spoštovali zdravnika, a okoličan bi rekel: «Kakor godci godejo, tako se pleše». Naj se postavi okoličanom po volji zdrav-nik, pa ga ne bodo odganjali, ampak spo-štovali ga bodo, ter pokažejo se bolj civil-izirani, nego so prišli iz blažene Italije, katerim toliko kadi smrdljiva «Salobarda», nas pa obrekuje in šteje naše grehe; ve-liko boljše bi storila, da bi naše neznane grehe na strani pustila in rajši pokoro de-lala za tistih sedem defravdnih grehov, s katerimi se je njena stranka pregrešila.

Veritas.

Iz Mirna pri Gorici, 7. septembra. [Izv. dopis.] Nenavadna slovesnost se je vršila v nedeljo dne 5. septembra v ro-marskeje cerkvi M. Božje sedem žalosti na Gradu v Mirnu. Ta dan je namreč pre-misliljivi knez in nadškof posvetil novo sezidano veliko cerkev in novi glavni oltar. Na predvečer se je pripeljal naš vladika na rečni hrib (grif), da je tam opravil molitev pri svetinjah (sv. ostankih), ki so bile namenjene za glavni oltar; konšavši te molitve, vrnil se je opet v Gorico. — Drugi dan, v nedeljo, ob 7 in pol uri se je peljal premisliljivi knez in nadškof skozi Miren na bližnji hribček. Sprejem je bil kaj veličasten. Iz zvonika farne cerkve se je naznanoval prihod visoke osebe s pritrkovanjem lepo ubраниh zvonov in s pokanjem možnarjev, prav tako na hribu, kjer stoji cerkev.

Na vzhodni hriba je stal krasen slavo-lok; vas pa je bila okrašena z nasajenim drevjem in zastavami. Če tudi ni bila raz-glašena ta slovesnost — radi prepovedi shodov — udeležilo se je vendar mnogo-brojno število ljudstva iz vse okolice tako, da je bila na hribu velika gneča. Da se je red in prostor delal pred cerkvijo in okoli cerkve, skrbeli so za to tukajšnji veterani (okoli 38). Posvečevanje se je pričelo ob 8. uri in je trajalo do 11 in pol. Po končanem posvečevanju je stopil na leco čest. g. I. Tomčić, vikar iz Opatjega sela, ter razložil zbranemu ljudstvu v je-dernatem govoru pomen tega dneva. Po dovršeni pridigi je pel premil. knez in nadškof sv. mašo z veliko asistencijo, pri kateri so peli domači pevci «italijansko mašo» od M. Hallerja pohvalno. Za to gre-čast našemu vrlemu g. nadučitelju Ferd. Vodopivcu, ki je znal svoje pevce tako dobro izuriti. Po končanem slovesnosti se je pripeljal premil. knez in nadškof med pritrkovanjem zvonov in pokanjem možnarjev v vas v župnikovo stanovanje, kjer je bil ob dveh popoldne obedi, h ka-teremu je bilo povabljenih nad 300 oseb, med temi je bilo 18 duhovnikov in do-mači pevci. Med banketom so peli prvi več komadov narodnih pesmi. Med odmo-rom so se vršile napitnice. — Okoli šeste ure se je napotil premil. knez i nadškof in čest. duhovščina k popoldanskej službi božje v farno cerkev. Ko izstopi naš višji pastir po dokončani službi božje iz cerkve, poslovi se še enkrat od č. gosp. župnika, čest. duhovščine, od g. župana in zbranega občinskega zastopstva, ter podeli svojim vernim ovčicam sveti blago-slov, stopi v svoj voz in se odpelje med gremenjem možnarjev in pritrkovanjem zvonov od nas. Ta veseli dan in obisko-vanje našega višjega pastirja, ostane nam vedno v spominu. H.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Gosp. M. Wasser-burger, konceptni praktikant pri c. kr. po-morskeje oblasti v Trstu, bil je imenovan konceptistom pri tej oblasti.

Osobne vesti. Zadnji smo rekli, da so velikomestni listi prinesli vest, da tržaški namestnik g. baron Pretis ne bode več nastopil kakor aktivni uradnik v Trstu, ker je vedno še bolehen in da mesto njega utegne priti sem baron Pino. «Tri-ester Zeitung» pa, katera ima v rumenej hiši več znanja, poroča v svoji številki od četrtka, da se g. baron Pretis čuti uže popolnoma zdravega in da se koncem tega meseca povrne iz letovišča «Aussée» z svojo družino zopet v Trst na svoje mesto.

Stipendija Jakoba Antona d'Ales-sio letnih 300 gld. za 18—20 letne mlade-niće, ki se uče pravoslovja na Dunaji, od-toda se prihodnjega šolskega leta. Pred vsemi imajo pravico do nje ustanovniki sorodniki. In če tacih ni, sinovi plemenitih rodbin Goriškega in Gradičanskega. — Prošnjo se imajo vložiti pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Gorici in glasiti se na c. kr. deželno namestništvo v Trstu.

Tržaško mestno starešin-stvo je prešlo avstrijsko — ogerskega dobrodelnega društva «Kronprinz Rudolf» za podporo odbilo.

Parniška zveza Trsta s Za-drom. Lošinski podjetnik N. Martinolič napravi tedenske parniške vožnje med Trstom in Zadrom s parnikom «F. Luc», ki se bode ustavljal tudi v Pulji in Lošinju.

Poštna zveza Antwerpen-Trst-Reka. Belgijska vlada je sklenola z Lloydom pogodbo, po kateri se usta-novi vožnja mej Antwerpenom, Trstom in Reko in se bodo prevažale tudi poštne pošiljave.

Tržaške novosti: *Somnja sv. Mihaela*, ki je na ulici Tor-renta vsako leto bil zadnje dni septembra, ne bo letos — mestni magistrat ga je preklisal zaradi kolere.

Magistrat prepoveduje točenje novega vina, dokler se ne vleže, to je do novem-bra. Tako prepoved je na vsak način po-trebna v teh časih.

Kolera v Trstu. Od torka do srede o polunoci je zbolelo za kolero 10 ljudi v mestu in predmestjih, 1 v okolici, od srede do četrtka opolnoci 13 v mestu in pred-mestjih, v okolici nobeden, od četrtka do petka opolnoci v mestu in v predmestjih 12, v okolici 2. — Od polunoci do danes dopoldne je v mestu zopet zbolelo 6 ljudi. Od začetka kolere do danes je torej zbo-lelo 512 ljudi, od katerih je umrlo 327. — Zbolelo pa jih je v resnici brez dvome par sto več, nego je izkazanih. Umri je za ko-lero tudi znani narodni pek, g. Seleš, ki je komaj pred 8 dnevi zopet odprl svojo pekarijo, kakor je bilo naznanjeno tudi v našem listu, katero je moral zapreti, ker mu je za kolero umrlo 5 delalcev v par dneh. V sredo popoldne je bil še dobre volje; peljal se je v Barkolje k rumenej hiši, proti 6 uri pop. vrnil se je, pa ga je uže začel lomiti krč v nogi; ker mu je bila družina v letovišču, prenesli so ga v bolnico za kolerozne, kder je še isto noč umrl. Bila je to takozvana suba kolera, ker ni bilo nič bljuvanja, ampak le krč. — Kolera se je torej pomnožila posebno v mestu. — Zdravniki svetujejo kakor dobro sredstvo proti koleri kafe; še bolj pa je takozvana Muriatična kislina. (Acido Muriatico) katera užita v čisto malej mno-žici pred vsako nevarnostjo. — Glavna stvar pa je redno življenje in snaga.

Antisemitizmo. Vse polno poljskih židov s kaftani in lekezi je došlo te dni v Trst; ti židje kupujejo cedre za židovske praz-nike. Pred borsko sta četrtki dopoldne dva mlada tržačana te nekam ostudne ljudi začela insultirati, nekateri tržaški židje so poprijeli stranko poljskih bratov in začeli so se uže randati, ko je prišla policija, ter aretirala oba začetnika.

Porod. Danes zjutraj ob 4. uri poro-dila je na neki ravlini nat ulico Belve-dere neka 21-letna dekla, Josipina Tomsč iz Postojne, brez nobene pomoči. Ko so memogredoče dve straži slišale klicanje i stok, prišle so ji na pomoč, da so njo in otroka spravili v bolnico.

Policijsko. Jako važen zapor so izvršili te dni naši redarji. Nek krčmar po imenu Franc Papa, ljudje so ga na-vadno klicali «Šlor Francele», je v Trstu užival precej kredita, bil je vedno nekam originalen, imel je neko močno obiskano krčmo v starem mestu in se pečal tudi z drugimi obrtnijami. Tega moža so te dni aretirali, ker je nekda dokazano, da je bil sodeležnik velikej tatvini, ki se je uže pred več leti — to je leta 1881 — izvršila v Pressburgu na Ogrskem. Pokradeno je bilo tam pri nekem juvelirju raznih bi-serov vrednosti 25.000 gld. Vse pride na dan! — Kmet Anton Žiberna iz Bresto-vice je izročil te dni nekemu laškemu fa-kinu, poznanemu sleparju, bankovec od 5 gld., da ga gre izmenjat, ali fakina ni bilo nazaj in zdaj ga išče policija, petak pa je uže zapit, in kmet bo čakal povra-čila do sodnega dne. V Trstu hodite pre-vidni! — 32-letnega mehanika Julija Ma-ger je nek fakin v sredo ob 10. uri zvečer na velikem trgu zavrtno tako močno z

nožem rani v trebuh, da so ga morali v smrtnej nevarnosti odnesti v bolnico. Fakin pa je pete odnesel in ga niti nihče nepozna. — Več italijanskih dijakov je v javnem vrtu ljudi insultiralo in posebno ženskim nagajalo, tako sicer, da je morala policija intervenirati in dva teh kulturonoscev aretirati. eden je bil iz 7 šole italijanske gimnazije. In ti ljudje se rogajo neomi-kanim ščavom! — 29-letnega mašinista v fabriki konserv v Izoli so aretirali, ker je zapeljal in domači hiši odpeljal 16-letno deklco. — 4 nadopolni tržaški mladci, nekda dijaki, in sicer 15-letni Ivan Polisi, 13-letni Just Crisostolo, 12-letni Hadrijan Colautti in 11-letni Albert Fragiaco so v četrtki popoldne v enem vinogradu nad Barkovljem kradi grozdje. Zasačili jih je okoličan; malopridneži so bežali, ali kmet, ki je ob enem poljski čuvaj, je streljal za njimi in vse 4 v zadnico tako rani, da se zdaj vsi štirje zdravijo v bol-nici. Pri sv. Jakupu se je tudi kaj takega dogodilo in so bili tudi štiri otroci ra-njeni. Ne boje hudega, le šibe bo treba potegniti iz mesa in to peče. — Na nekem Lloydovem parniku so aretirali peka Ja-kopa F. iz Komna zaradi tatvine. — Za-prli so še 4 druge tatove in nekega Karola S. iz Postojne, nekega Ivana D. iz Gorici in dekle Antonijo K. iz Razdrtega, ker so po Trstu pohajali brez dela in so se sem vrnoli k ljubju večkratnemu izgnanju. — Kmet Andreja F. iz Slapa so zapili, ker je vkradel domačemu čevljarju 5 parov obuvala, da bo tukaj z njimi kupčeval. — Zaprli so še vse polno razsajalcev.

Izpred sodnje. Včeraj je bila obravnava proti obema uradnikoma lahonskega delal. društva: Operaja Triestina; 47letni Ant. Ferrant in 43letni Romeo Pagan, oba oženjena in polna otrok in uže poprej večkrat kaznovana stabilizato-žena, da sta omenjenemu društvu iznevirila blizo 5000 gld.; in to v času nekaterih let. Zagovornik, dr. Angeli je trdil, da sta se ona z društvom poravnala, da bosta vso škodo povrnila; — ali sodnja ni hotela tega slišati in je bila menenja, da je iz-vršena tatvina tudi potem kazniva, ako se škoda povrne in je torej odsodila Ferranta na 18. Paganija pa na 14 mes-cev težke ječe. — Zarad razžuljenja Nj. Veličanstva je bil predvečerašnjem na 3 mesce težke ječe obsojen natakari Alojzij Gabin, italijanski podanik, po prestanej ječi pa ga žen-jo v obljubljeni deželjo.

Deja na hrpelijskeje želez-nici, ustavljena zaradi kolere, pričela so se zopet 6. t. m.

Kolera v Istri in drugod. V Izoli je bilo te dni 8 slučajev kolere, v Miljah 7, v Sv. Martinu 9, v Sv. Ulrihu 1, v Bezjakih poleg Kastva 4 slučaji, v Ro-vinji 5 slučajev, v nekej vasi poleg De-kanov 4, v Suklani 3, v Oslici 2, v Skal-nici 12 slučajev. V Zgoniku in v Pliskovci na Krasu je bilo nekda po par sumljivih slučajev. — V Loškem potoku na Kranjskem še vedno ljudje umirajo za kolero. V Reki je bila kolera uže ponehala; pa je zdaj uže zopet začela in tam je vsaki dan po kak slučaj holerzi. Iz Reke zanesli so kolero delalci tudi v Hrvatsko Primorje, kder je začela prav tako močno širiti se, kakor v Trstu.

Goriške novosti. Kakor se sliši pojde dvorni svetovalec in goriški glavar, g. bar. Rechbach v pokoj in na njegovo mesto pride nekda Albert pl. Conti Cedas-samare, ki postane v kratkem okr. glavar. Zadnji gospod bode menda prava oseba za to mesto. — Sin mestnega tajnika go-riškega, g. Favetti-ja, se je udeležil de-monstracij v Vidmu 29. pr. m. Ker je še vojak, bil je klican pred vojaško oblastnijo, ali zdelo se mu je boljše, da jo je popihal v Italjo. To je uže tretji sin Favettijev, ki živi v Italiji in ne sme v Avstrijo. Ja-belko ne pade daleč od debla. — Tudi nekega goriškega rezervnega oficirja, ki je bil tudi pri ajšovski aferi, imajo nekda vojaške obvestilne «pri fraku», ker se je udeležil videmskih demonstracij.

V pojasnilo: Nekateri posebno oni, katerim je na tem veliko ležeče, to-lmačili so moj dopis iz Kobarida v «Edi-nosti» od 1. in v «Sodi» od 8. septembra, kakor bi bil pripel križec pred. g. Peternei pred. g. vitez-u-dekanu Jeksetu v imenu okraj-nega glavarja g. Schaffenhauerja in kot njegov pooblaščenec, kar pa je zelo napačno. Župnik Peternei storil je to na splošno željo po dobroti, iz uljudnosti in le kot — privatna oseba. Kobarid, 8. sept. — Karol.

Glavni občni zbor «Tolmin-skega učiteljskega društva» bode v Koba-ridu dne 29. t. m. se sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov; 2. poro-čilo o društvenem delovanju zadnjega leta; 3. pregled društvenega računa; 4. volitev treh pregledovalcev računa; 5. volitev društvenega odbora; 6. morebitni nasveti in predlogi. — Vsi čestiti p. n. društveniki in društvenice se prosijo, da se požitvo-vatno udeležijo zborovanja. — Začetek ob 9. uri zjutraj. — Odbor.

Iz Lokaveca pri Ajdovščini nam piše, da tam še živi mati one nesrečnice, ki je pred dnevi svojo lastno 7-letno hčerko vrgla v morje, in da je v Lokavcu vse menenja, da ona hudodelka ne more biti pri pravej pameti, ker tudi njena mati v Lokavcu večkrat popolnoma nori in v svoji norosti marsikaj neumnega počne.

Medveda je ustrelil te dni v Laškem potoku lovec šneperška gruščine, Jožef Avstel po imenu. Medved tehta nekda 2 centa.

Za Radezky-jev spominek so darovali nadalje ti le p. n. družabniki in družabnice del. podpornega društva: Caneiani Josip 30 kr., Trpin Franjo 12 kr., Vekoslav Aboder 20 kr., Anton Žitko 50 kr., Gregor Cambisso 5 kr., Andrej Piziga 10 kr., Gustav Strudel 20 kr., Fr. Žitko 50 kr., Polšak Miha 20 kr., Babič Janez 10 kr., Anton Ličen 10 kr., Šnajder Carl 20 kr., Grill Anton 10 kr., Ant. Miklavc iz M. M. spodnje 20 kr. Skupaj f. 287. Več zadnjih izkazanih f. 3102, skupaj f. 3389.

Kisela voda iz vrela Strekovac pri Karlovcu, lastnina dvorskega dobavljača, g. Štefana Borčiča, je kaj zdrava in prijetna pijača sama na sebi in vinom primestana. Ona je tudi sredstvo proti koleri, kajti rodoljubni g. Borčič je dal na razpolago to vodo zdaj za čiščenje Jelačičevemu polku ki je na Reki, in mej tem, ko je bila okolo in okolo kasarne kolera, ni od imenovanega polka nobeden vojak zbolel za kolero. Priporočamo torej vodo g. Borčiča in opozorjamo na inserat »Karlovška kislica« v našem listu.

Tržno poročilo.

Kava — v dobrem obrotu, cene vsaki dan višje. — Prodalo se je 2500 vreč Rio po f. 58 do f. 68, 2000 vreč Santos po f. 61 do f. 68, 300 fardov Moka f. 105 do f. 110, Java stane f. 73 do f. 76, Ceylon plant f. 84 do f. 132.

Sladkor — kupčija se je nekoliko zboljšala; prodalo se je nekoliko vreč sladkorja v kosih po f. 18,50 do f. 22.

Sadije — srednja kupčija. — Limoni f. 4 do f. 14, rožiči f. 8 do f. 9, fige v vencih f. 13,50 do f. 15, opaša f. 22 do f. 23, sultanina f. 22 do f. 30.

Olje — jedilno f. 36 do f. 42, namizno f. 58 do f. 72, bombažno je postalo dražje in stane f. 29,50 do f. 35.

Petrolje — rusko f. 8, ameriško f. 9,25.

Domachi pridatki — fižol stari rudeči gre po f. 9, ker kaže, da bo dosti fižola, bode letos, to blago po ceni. — Maslo dobro štajersko stane f. 86 do f. 92.

Žito — v slabem obrotu, cene miahove.

Seno — dobro konjsko stane denes f. 1,40 do f. 1,50.

Borsno poročilo.

Kurzi so se v obče popravili in je tendenca zopet najboljša.

Dunajska Borsna

dne 10. septembra

Enotni drž. dolg v bankovcih 85 gld	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru 85	40	»
Zlata renta	118	65
5% avst. renta	102	—
Delnice narodne banke	865	—
Kreditne delnice	279	10
London 10 lir sterlin	125	80
Napoleon	9	96 1/2
C. kr. cekini	5	94
Kr. državnih mark	61	60

Kupčijo

● se žitom in raznimi jestvinami ● na voglu ulice Torrente, naproti kavarni Commercio, poznano pod imenom »pri Gregu« je prevzel podpisani in vabi sl. občinstvo, da se pri njemu služi, ker bode stregel dobro in po ceni.

Ivan Verdikon.

!Karlovška kislica!

Po izreku sanitetskega svetnika d. r. Kocha v Berlinu, kateri je bacyle kolere odkril — priporoča se kakor preservativno sredstvo zoper epidemne bolezni čisto **alkalično-natronska kislica**, katero se more brez odstavka kakor navadno vodo piti. — V Hrvatskeji edina čisto **alkalično-natronska kiselka** voda je

Karlovška kislica

Edina zaloga pri lastniku **Stevu Borčiču**, c. kr. dvornem dobavljaču v Karlovcu (Karlstadt).

Cena:

1 škrinja	for. —50
30 flaš od 1 ¹ / ₂ litra po 18 kr.	» 540
	for. 530
1 škrinja	for. —50
30 flaš od 1 litra po 16 kr.	» 480
	for. 530
1 škrinja	for. —50
56 flaš od 1 ¹ / ₂ litra po 10 kr.	» 560
	for. 640

Pri naročbi 10 škrinj ili več 10% popustine za gotov denar.

malini za grozdje

Izvrstni

stiskalnice

(preše)

dobivajo se pri

Schivitz & Comp. (Živio i dr.) u Trstu
Via della Zonta br. 5.

Podpisani opozoruje slavno občinstvo na svojo

trgovino z dežniki

v ulici **Barriera vecchia** št. 18 z bogato zbirko svilenih, volnenih in bombažnih dežnikov. Svilnati od f. 250 naprej, volneni od f. 140 naprej, bombažni od 80 kr. naprej. — Tudi popravlja prav po ceni dežnike in solčnike.

104-1 **Giulio Grimm.**

Ivan Pertot & Comp.

v Trstu 10-1

trgovina z vsem na tržiškem trgu nahajajočim s blagom na debelo in drobno. Razpošilja kavo v paketih po 5 kilogramov s povzetjem, na enak način tudi olje, riž, različno sadje, zelenjavo iz južnih krajev, vsakovrstne ribe marinirane in sveže, po najnižji ceni vse prosto carine franko na pošto naročnika postavljeno. — Kdor želi, naj piše in pošlje po ceniki franko in brezplačno.

Riunione Adriatica di Sicurtà

v Trstu

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883	
Glavnica društva	gld. 3.300.000
Reservni fond od dobičkov	536.622,02
Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje	150.000
Reservni fond za podjetje na premikanja vrednostnih efektov	161.500
Premijna rezerva vseh oddelkov	7.342.780,36
Rezerva za škode	267.601

V portfelju:

Premije, ki se imajo potirati v prihodnjih letih	16.954.118,57
Skupni znesek v. h. škod plačanih od l. 1838 do 1883 gld.	114.949.847,01

Urad ravnateljstva 7-24

Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši).

Trgovina

A. Majer-jevega

Exportnega piva

v steklenicah

v LJUBLJANI

(pivovarna na paro)

priporoč

Cesarsko, in Bock-pivo

v skrinjicah po 25 in 50 stekl.

ŽELODČNE BOLEZNI

je moguče **BRZO** in **POSVEMA** ozdraviti po

JERUZALEMSKEM BALZAMU

edini in nedosegljivi želodčni pijači.

Da si človek izvoli pravi lek proti želodčnim boleznim, pač ni tako lahko, posebno dandenes, ko v trgovini prodajajo vsakovrstne enake leke.

Večina raznih kapljic, izlečkov itd., katere se občinstvu kakor pravi čudeži priporočajo, niso nič drugega, nego škodljivi zmes.

Edini **Jeruzalemski balzam** si je zagotovil vseh svoje priproste sestave, odločno oživljajoče in želodčne živce hitro krepčevalne moči pravice prednosti nad vsemi dosedaj v tej stroki poznanimi zdravili, kar dokazuje tudi se vsakim dnem večje prašanje po njemu. Ta balzam bogat na delajočih snovih kitajske robarbare, katere korenika je poznana zaradi njene ugodne npliva na prebavljenje ni čiščenje, je zanesljivo sredstvo proti težavam v želodcu odvisnim od slabega prebavljanja; zato pa ga vsi strokovnjaki in zvedenci priporočujejo proti neješčnosti, zabasanju, smrdljivi sapi, gujusu, riganju, bacanju, proti hemoroidalnemu trpljenju, zlatenci in vsakej bolezni v črevesju.

Steklenica z navodom vred stane 30 novcev. 38-35

GLAVNO SKLADIŠČE u LEKARNI

G. B. PONTONI

v GORICI.

Skladišča v Trstu v lekarni Marku Ravasini, na Reki v lekarni al Redentore, G. Gmeiner, v Korminu v lekarni A. Franzoni, v Tominu v lekarni E. Palisca.

ICOBALFALC ESSENCE za želodce

G. PICCOLI-JA Ljubljana

Ozdravilja kakor je razvidno iz zahvalnih pism in zdravniških priporočil v želodcu in trebuhu, bodenje, krč, želodčno in prebavno mrzlico, zabasanje, hemoroidne, zlatence, migrene itd. in je najboljši pripomoček, čemur gliste pri človeku.

Vesolja Lado, vatej po pošli v Trst, 36 novcev, po 12 steklenice za 1 gld. 36 novcev.

Pri večem številu uči se priporočiti.

V steklenicah po 15 sollov se prodaja v Trstu v lekarnah: Foraboschi, Leitenburg, Liprandi, Pozzetto, Praxmarer, Prendini, Ravasini in Zanetti in skoro v vseh lekarnah Primorskega, Tirolskega, Istre in Dalmacije.

Gosp. Gabr. Piccoli-ju, lekarničarju v Ljubljani Na zahtevanje potrjujem, da sem Vaš evet za želodce, kojega deli so mi dobro znani v velikih slučajih vsepo rabiti proti boleznim v želodcu in zlati žili 42-50

Ljubljana, mesec januar 1884.

Dr. Emil vitez pl. Sločič.

e. k. vladni svetovalec in deželno-sanitnet poročevalec.

Podpisani potrjuje, da ima želodčna esenca ljubljanskega lekarničarja Piccoli-ja hitre in prebavne zdravilne moči. Ž njo ozdravilo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodčne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

A. Wlassish, župnik-kan. Plominj, Primorsko.

Antirheumon najboljši zdravilo proti prehlajenju, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Pastilje santoninske; (kolesci zoper gliste) izkušeno zdravilo zoper gliste škatljica 10 kr.

100 košč. 50 kr. 1000 košč. 5 gld. 2000 gld.

Sallilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), pljučnim, prenim in vrtnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Zeliščni prani sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prenim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivemu kašlju itd. Odraščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci ša toliko žlic. Steklenica 36 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila se zmiraj frišna dobe v lekarni

G. Piccoli-ja

»pri angelu«

v Ljubljani

na Dunajske cesti,

kder se naročila tako

po pošti proti povzetju izvršujejo.

Odlikovana Beč 1845, Beč 1873, Pariz 1867, München 1854.

Uže 87 let obstoječa

cesar. kralj. dež. privileg.

tovarna plaht in kecev

poprej od Lichtenauerove vdove in sinov

razpošilja iz svoje beške zaloge

konjske plahte

190 ctm. dolge 130 ctm. široke, nepokončljive

kakovosti, temne barve, živih krajev, komad

for. 1-60 se zavojem vred.

Potem prodajamo dokler je še kaj zaloge

sive konjske plahte

2 metra dolge in blizu 1¹/₂ metra široke, z 6

plavorudečimi ali temno rudečimi bordurami

nepokončljive kakovosti komad po

f. 2-50 se zavojem vred.

Ako se vkupi vsaj 10 komadov, da se 1

komad zastoni ali se cena za 10% zniža. Le

radi velikanskega proizvajanja smo v stanu

te konjske plahte te nenavadne velikosti in

izborne kakovosti tako nenavadno po ceni

odajati.

Na razpolaganje vsakemu na stotine za-

hvalnih pism. Raspošilja se povzetju. Blago

ki se ne podaje, se jemlje nazaj.

Dobro paziti na naslov:

Pferde-Decken-Fabriks-Haupt-Niederlage

WIEN, I. Rothenthurmstrasse 14.

Brnsko

sukneno

blago

Proti pošiljati denarja,

ali pa s povz-tjem zneska.

Obleka za 1¹/₂ gl. in več.

Vse po najnižji ceni, le

v zalogi tovarne za sukno

Friderik Brunner

Brno, Frölichergasse 3.

Oglede pošilja brezplačno in franko, večje

zbirke ogledov za krojače nefrankovano.

Najboljši

papir za cigaretke

20-36

je pristni

LE HOUBLON

franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu

Sevari se pred ponarejanjem.

Ta papir gorko preporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludvig, E. Lippmann profesorji kemije na dunajsk. vsučilišču, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote in zato, kar v njem ni nikake druge zara-ju škodljive tvarine.

Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Bréanger à PARIS

Depeša

(iz Geneve na Švicarskem) mi

je naročila na vsak način razpečati 860 komadov čudotvornih, najdnejših, pristnih švicarskih

Remontoir-ur iz nikla. Ta ure

dobivajo se iz naj-

finejšega nikla, se navijajo brez ključa,

z krono in mehanično ustrojbo kazal,

kristalno steklo in z kazali za sekunde;

z eno besedo, **dobre, izvrstne, nepo-**

končljive ure za večnost so sramotni

cent

fr. 5-75

Enake remontoir žepne ure od

pristnega 13l. srebra

z fino graviranim okrovom, posku-

šane po c. kr. kovničnim uredu, sta-

nejo 9 for. komad. Naročila se spre-

jemajo proti predplači ali po poštnem

poštetju, kar ne ugija, se menja ali

pa denar nazaj pošlje po Feketovi

Genfer Taschen-Uhren-Fillale,

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Čudo najnovejše obrtnije!

Jako važen in neobhodno potreben za

človeško blagost in vgodnost, za vse dru-

žine in vzlasti za kmetije, sirarnice, za

posestnike, je na novo najden e. kr. za vso

Evropo privilegovani **Auspitz-Schmidt's**

Zenith

Stroj za mesti maslo

ki se odlikuje ne po udarnim ali suvalnim

sistemom temveč po nekim noveiznajdenim e.

kr. privil. za vso Evropo patent. rezavnem

sistemu. Torej, kdor hoče imeti čisto nepona-

rejeno močno in okusno maslo, naredi se to

prav ugodno, celo s pomočjo 8 letnega dečka

v pet minutah. Kako se ima ta stroj čistiti in

razdeliti podučil

se lahko vsak iz

navoda za rabo

tega stroja, ki je

v vseh jezikih

tiskan. Z tem

strojem napravi

se v 5 minutah iz

neponarejenega

mleka sladko ali

kislo smetano,

v 3 minutah pa

najčistejšo in

najokusniše

maslo.

Da vsakteremu omogočim pribavo jednega